

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਗੋਸਾਈਂ ਅਤੇ ਗਰੇਵਰ ਜੇ.

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲੈਟ।

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਵੀਰ ਗੁਪਤਾ - ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰਾ

1950 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 176, ਕਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ।

1958

March 4th ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V)—ਸੈਕਸ਼ਨ 21— “ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ' ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ”—ਕਦੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ— ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ—ਕੀ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ— ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ-ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਅਦਾਲਤ A ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗੀ—ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ—ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਨੁਕਸਾਨ—ਦਾ ਮਾਪ, ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 99। ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਰੱਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾ ਇਕ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮੰਨਿਆ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਰ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਸ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੇਤਰ 'ਏ' ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਖੇਤਰ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੀਹਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਜਾਂ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਢੇ ਗ੍ਰਾਮ-4 ਮੈਟਿਕਲ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਤੋਂ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ I ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਮਾਪ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੂਸਾ ਜੀ ਲੁਕਮਾਨ ਜੀ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ (1), ਕਾਂਟੀਨੈਂਟਲ ਡਰੱਗ > ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੀਮੋਇਡਜ਼ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਲਿਮਿਟੇਡ (2), ਮਹਿਤਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ.

ਵਿਜਯਮ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (3), ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਦਾਸ * (4), ਰਿਲੀਡ ਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਮਾਦਿਬ ਪਿਕਚਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਸਾਊਂਡ ਪਿਕਚਰਜ਼ (5), ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ.

ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਰੋਹਤਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 19 ਜੁਲਾਈ, 1950 ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ 1950 ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 16^75 ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਧੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ।

ਡੀਆਰ ਮਨਚੰਦਾ ਅਤੇ ਰੂਪ ਚੰਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

• ਇੱਕ ਐਫਸੀ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਐਸਸੀ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਆਰਸੀ ਬੇਕਸ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

- x x
- (1) AIK 1946 ਲਾਹ. 57.
 (2) AIK 1955 ਕੈਲ. 161.
 (3) AIK 1925 ਮੈਡ. 1145
 (4) AIK 1927 ਲਾਹ. 252.
 (5) AIK 1955 MB 193.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਰੋਵਰ, ਜੇ.

ਗਰੋਵਰ ਜੇ.

ਗਰੋਵਰ, ਜੇ. ਇਹ ਅਪੀਲ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 16,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ 5,000 ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ 9, 10 ਅਤੇ 11 ਜੁਲਾਈ, 1946 ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡੇਲੀ ਸਟੇਟਸਮੈਨ, ਦਿੱਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ: -

“ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ 15 ਟਨ ਅਮੋਨੀਆ ਆਈਸ-ਪਲਾਂਟ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੈ, ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ, ਕਾਨਪੁਰ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।”

ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ: -

"ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ .. ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਵੀਰ ਗੁਪਤਾ
ਪਿੰਡ ... ਆਨੰਦ ਆਸ਼ਰਮ।
ਪੀਓ ਪਾਣੀਪਤ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ. *

ਨੂੰ

*

ਭਾਰਤ ਤੇਲ, ਕੱਚਾ ਅਤੇ ਗੈਸ ਇੰਜਣ,
ਭਾਰਤ ਬਿਲਡਿੰਗ। ਕਲਪੀ ਰੋਡ,
ਕਾਨਪੁਰ

ਪਿਆਰੇ ਸ਼੍ਰੀ - ਮਾਨ ਜੀ,

ਮੈਂ/ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ, ^^ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ (ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ) ਮਾਲ ਲਈ ਆਰਡਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐਕਸ-ਸਾਈਟ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ

ਡਿਲੀਵਰੀ ਦਾ ਲਗਭਗ ਸਮਾਂ.

ਭੁਗਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਹੁ. ਢੀਨਾ ਨਾਥ ਚੱਡ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 5,000 ਜਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ

ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰੇਲਵੇ ਰਸੀਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੁਗਤਾਨ-^{^ ^} ਗੁਪਤਾ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.

ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਇੱਕ ਸੈਕਿੰਡ-ਹੈਂਡ 15 ਟਨ ਆਈਸ ਫੈਕਟਰੀ, ਰੋਹਤਕ ਵਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ (ਫਾਟੇ ਹੋਏ) ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਆਈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ 4 ਨਾਮ ਹੇਠ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ (85,000 ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। net., ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਪਲਾਂਟ ਦੀ ਇਨਵੈਂਟਰੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਰੋਹਤਕ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੋਲਾ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਜੋ ਵੀ ਮਿੱਲ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਈਸ ਪਲਾਂਟ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਇਆ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ।"

ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਆਮ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 17 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਅਨੰਤ ਰਾਮ-ਖੇਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ * ਪੀ. 11, ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਚੰਦ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

ਤੁਹਾਡੇ 17 ਵੇਂ ਤਤਕਾਲ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈਸ ਪਲਾਂਟ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨੋਟ ਕਰੋ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਪੱਤਰ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 4, ਬਚਾਅ ਪੱਖ
ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

18 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ
ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ।

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਉਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ
ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ
ਫੈਕਟਰੀ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ
ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ 21 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਰੁਪਏ ਹੈ। 80,000 ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ
ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹੀਨੇ
ਦੀ 27 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ 25/26
ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ
ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ: -

" ਪੇਰੀਅਲ ਆਈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਕੱਲ੍ਹ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ
ਮਿਲੇ।"

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰ ਦੇ ਕਟੌਟ
ਟੈਟ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਦੀਨਾ ਨਾਥ 27 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਕਿ ਉਹ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਆਈਸ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਖੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ
ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੁਝ
ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਗਈ
ਅਤੇ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਆਈਸ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਸੁਭ ਕਰਨ
ਨਾਮ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। 96,000 ਮੌਜੂਦਾ
ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਾਰਚ, 1949 ਵਿੱਚ, ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਸੀ। 5,000 ਐਡਵਾਂਸ ਪੈਸੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰੁ. 11,000
ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ .defen ਡੈਟ ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ
ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਭ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਾਲ. ਵਿਆਜ ਦੇ
ਖਾਤੇ 'ਤੇ 750. ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ
ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ
ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ

ਉਸੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਸਤੰਬਰ, 1946 ਦੀ ਨਾਥ ਦੱਤ
 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਬਿਲਕੁਲ ਮਾਲਕ ਬਨਾਮ
 ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਮਹਾਵੀਰ ਗੁਪਤਾ
 ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ, ਅਤੇ, 27 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ; ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗਰੇਵਰ ਜੇ.
 ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮਿਲੀਆਂ, ਮੁਦਈ ਤਿਆਰ ਸੀ

ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬਜ਼ਰਤੇ -

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿਰਲੇਖ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਦਾ ਝਗੜਾ ਮੁਦਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਰਿਹਾ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ, ਮਿਤੀ 2 ਅਕਤੂਬਰ, 1946 ਦੁਆਰਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੋਹਤਕ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

- 1 ਕਿ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਤੱਤ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੁ. 27 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਆਈਸ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਬਸ਼ੇਸ਼ਰ ਨਾਥ ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ
- A ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਨਕਲ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਭ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

A

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਨਟ* ਮਹਾਵੀ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ I ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

1. ਕੀ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ?
2. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਧੀਵਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ?
3. ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਯੋਗ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸੂਟ 'ਤੇ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
4. ⁱⁱ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਮਿਤੀ 12 ਸਤੰਬਰ, 1946; ਜਾਂ ਮਿਤੀ 27 ਸਤੰਬਰ- ^ ਬੇਰ, 1946, ਉਹ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 27 ^{ਸਤੰਬਰ}, 1946 ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੀ?
5. ਮੁਦਈ ਕਿਸ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?
6. ਕੀ ਉਹ ਸਮਾਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤੱਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ?
7. ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ?
8. ਰਾਹਤ.

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ * ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੋਹਤਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 3 ਮੁਦਾਲਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ ^ਕ ਅੰਕ ਨੰ: 4 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਇਆ-

^r ਝਗੜਾ. ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 6 'ਤੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਈ ਸਮਾਂ

ਭੁਗਤਾਨ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 7 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ

ਸੰਦੇਸ਼ਾਜੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਮੁੱਦਾ ਨੰ. 5 ਵੀ ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ
ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ 16,375 ਰੁ. ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ
ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਲੇ ਸਬ-ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ*।—

"ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਦਈ ਸਿਰਫ
ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ , ਭਾਵ ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
ਹੈ ,"
,
ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਸਿਰਫ ਅੱਧੇ ਨਾਲ ਬੋਝ ਹੈ
ਲਾਗਤ/"

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਜੋ ਸ਼ੁ.

ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਡੀ.ਆਰ. ਮਨਚੰਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ .< ਅੰਕ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਪੇਸ਼
ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥੀਫੇਅਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ (ਨੰਬਰ 12) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ
ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: -

"ਸਾਰੇ ਆਰਡਰ ਸਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿੱਚ ਕਾਨਪੁਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ
ਕੇਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।"

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਾਨਪੁਰ
ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ
ਗਿਆ ਹੈ

ਮੂਸਾ ਜੀ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚਮਾ ਨਾਥ ਚੱਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ- ਮਹਾ ਵੀਗੁਪਤਾ ਲੁਕਮਾਨ ਜੀ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ
(1)। ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ-

----- ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਗਰੇਵਰ, ਜ਼.ਪੀ. ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਣਾ ਵੈਧ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ "ਕੇਵਲ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨਪੁਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: ^K "ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।" ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਬੰਬਈ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਸੀ। ਮਹਿਤਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਵਿਜੇ ਐਮ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (3) ਵਿੱਚ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ: "ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ^{ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ} ਨੂੰ ਉਹ ਥਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।" ਮਾਧਵਨ ਨਾਇਰ, ਜੇ., ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਦਰਾਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਸਿਰਫ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਹੈ: "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ^{ਏ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ} ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ⁴

(1) ਏਆਈਆਰ 1946 ਦੇਖੋ। 57.

(2) ਏਆਈਆਰ 1955 ਕੈਲ. 161.

(3) ਏਆਈਆਰ 1925 ਮੈਡ. 1145

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- ਚੀਨਾ ਨਾਥ ਚੱਤ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ @: "ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ" ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ^੩। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਗਰੇਵਰ, ਜ਼. ਏ ਸੰਭਵ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 15 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਣਾ, ਰੋਹਤਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਮਾਦਿਬ ਪਿਕਚਰਸ ਬਨਾਮ ਨਿਊ ਸਾਊਂਡ ਪਿਕਚਰਸ, (1) ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਜੇ. ਅਤੇ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ, ਸੀਜੇ ਦੇ ਤਰਕ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਨੁਕਤਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਜੇ., ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਕਿ ਕੀ ਉਜੈਨ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਬਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਜੈਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਜੇ., ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਜੈਨ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਜੈਨ ਵਿਖੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਵੈਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਜੈਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਰਨ ਉਜੈਨ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕੀ। ਇਹ ਹੈ

' Ti) AIR 1955 MB 193।

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਹਾਵੀਰ ਗੁਪਤਾ ਵੇਲੇ ਸੀ ?
 ^ e^su ih^ e^ਨੋ — ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਲਾਹੌਰ
 ਫੁੱਲ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਬੈਚ ਕੇਸ "ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ" ਅਤੇ " ਅਨੁਭਵ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ
 ਸਵਾਲ" ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼
 ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਆਫ਼
 ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ

ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਬਿਨਾਂ
 ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ
 ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ
 ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ. ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਿੱਦੇ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ
 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਮੁਕੱਦਮੇ
 ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ 'ਤੇ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ
 ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਤਰਾਜ਼। ਇਕੱਲੇ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਸ
 ਸਮੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
 ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ
 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਤੋਂ 18 ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਬੰਧ
 ਵਿੱਚ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ- 'ਜੇਕਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ
 ਜਗ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 21. ਇਸ
 ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਕ
 ਅਰਥ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼। ਪਰ ਇਹ ਸੁਝਾਅ
 ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ
 ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।"

ਜਸਟਿਸ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ " ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ" ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੈ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਜੈਨ ਵਿਖੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਜੈਨ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਐਫਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਿੱਧਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 21 "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਬਾਅਦ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 15 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਹੱਲ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ

A ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਤਰ ਲਾਹੌਰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਢੱਡ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗਰੇਵਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇ. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 99 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਕੋਈ ਰੱਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਰਣਾ ਇੱਕ ਰੱਦੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੋਹਤਕ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਰਥਾਤ ਕਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨਪੁਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 99 ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੋਹਤਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੰਬਰ 12 ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟਿਡ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨਪੁਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਘਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਪਰ ਫਿਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਢੱਡ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ^v; ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਉਸ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਖੇਤਰ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ। ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰ^{CA} ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ

ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 15 ਤੋਂ 20 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਾਢੇ ਵਿਆਕਰਨਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਜੇ. ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 21 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਸੀ.ਜੇ., ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮਯੂਰ + ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਸੀ.

-----ਗਰੇਵਰ, ਜੇ. ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਮ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼" ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 16 ਤੋਂ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ^^ "ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਮੁਦਈ ਸੀ ਜੋ ਖੁਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। - ਇਸਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ.

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

27 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਢੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਿਆਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ 9 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਆਈਸ ਪਲਾਂਟ ਸ਼ੁਭ ਕਰਨ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 96,000 ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੁਝਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 9 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਬਸ਼ੇਸ਼ਰ ਨਾਥ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 50,000

■ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ PW 9/2 ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦੱਤ ■ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦਾ ਡਰਾਫਟ। ਮਹਾ ਗੁਪਤਾ 9 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ 40,000 ਕਲੀਅਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ। .... ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ੁਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 10,000 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ^{ਗਰੇਵਰ ਜੇ.} ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ 27 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ

⁴ ਸਮਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਤੱਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ 80,000, ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ 27 ਸਤੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਸਮਾਂ ਸਾਰਥਕ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। 80,000 ਤੱਕ ^ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

⁵ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੋਲ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਖਾਤੇ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ ਡਬਲਯੂ. 2/1) ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਮੈਸਰਜ਼ ਅਨੰਤ ਰਾਮ ਦਾ। -ਖੇਮ ਚੰਦ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ PW 2/1, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਬਕਾਇਆ ਰੁਪਏ ਸੀ। 10,209-10-0. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਬੈਂਕ ਏਸੀ ਕਾਉਂਟਰ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

M^ ਨਾਥ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਬਕਾਇਆ ਰੁਪਏ ਸੀ। 55,000 ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਚਾਚਾ ਸ੍ਰੀ ਖੇਮ ਚੰਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖਾਤਾ,

* ਜਿਸਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਬਕਾਇਆ ਰੁਪਏ ਸੀ। 40,000 ਔਡ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ PW 1/1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ)। 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਮਰ ਨਾਥ ਸਵ

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਜੋ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਂਵੀਰ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਖੋਮ ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਰੋਵਰ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਫਰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਅਨੰਤ ਰਾਮ-ਖੋਮ ਚੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਅਮਰ ਨਾਥ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵਰਤ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਉਸ ਚੈੱਕ ਦਾ ਜੋ

' ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਅਮਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਖੋਮ ਚੰਦ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਰਮ-ਮੈਸਰ ਅਨੰਤ ਰਾਮ-ਖੋਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੋਮ ਚੰਦ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਕਰੋੜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 80,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਅਮਰ ਨਾਥ ਨੂੰ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਜੇਕਰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਫਰਮ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਸ-ਈਸ਼ਰ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵੱਲ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਮੁਦਈ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ, ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਦਾ ਝਗੜਾ ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1928

ਲਾਕੀਆ

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀਨਾਨਾਥ ^^ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਂ ਵਿਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਼ੁਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮਾਪ ਕੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ....।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਹਿੱਸਾ. ਗਰੋਵਰ ਜੋ ਮੇਨ ਆਨ ਡੈਮੇਜ ਇਲੈਵਨਵੇ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੀ. 191 'ਤੇ

ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ, ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਰਜਾਨਾ ਲੇਖ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਢੰਗ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮਾਰਕੀਟ ਨਹੀਂ ਹੈ

"ਕੀਮਤ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 27 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ, ਆਈਸ ਪਲਾਂਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। 96,000 ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਐਫ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਨੇ *ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਦਾਸ* (1) ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ where.property ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ _____⁴ *

ਪਲੇਜਟਿਫ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਣਾ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਮਾਪ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ: "ਸਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਨਬੀਨਚੰਦਰ ਸਾਹਾ ਪਰਮਾਨਿਕ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਰਾਨਾ ਦਾਸੀ* (2), ਅਤੇ ਸੱਤ-

-1 ral ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਮਾਪ ਹੈ

ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਗੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ-

* ਕੀਮਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਰੁਪਏ 21 ਮਾਰਚ, 1917 ਨੂੰ ਪੱਖਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨੂੰ ਘਰ ਵੇਚਿਆ ਸੀ, ਵਿਚਕਾਰ 9,000 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ। ਪੂਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ . ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਮਿਲੀ

* ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਤੋਂ ਵੀ.ਕੇ. ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਮਝੌਤਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ।" ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ

(1) ਏਆਈਆਰ 1927 ਲਾਹ. 252.

(2) ILR (1911) 38 ਕੈਲ. 458.

ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਬੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਵੀਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਫਲ ਸੀ। ਸੁਫਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਰੇਵਰ, ਜੇ.

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਮਨਚੰਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। 5,000 ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 27 ਸਤੰਬਰ, 1946 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 3 ਫੀਸਦੀ ਸਲਾਨਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅੱਧੇ ਖਰਚੇ ਦੇਣ ਦਾ ਜੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਧੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅੰਤਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਲੀਬ

ਇਤਰਾਜ਼ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ